

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Γ' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
7/10/2018

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Διεθνοποίηση και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων]

Τα πράγματα σήμερα δείχνουν ότι η παγκοσμιοποιημένη κοινωνία είναι μια κοινωνία πολυεθνική, πολυπολιτισμική, μια κοινωνία χωρίς σύνορα. Πρέπει, άραγε, σ' αυτή την κοινωνία, άτομα και λαοί να εφησυχάζουν με την πεποίθηση ότι θα τους αποδίδεται δικαιοσύνη και ότι θα γίνονται σεβαστά τα δικαιώματά τους ή μήπως πρέπει να επαγρυπνούν και να δραστηριοποιούνται, για να υπερασπίζονται ό,τι αποτελεί γι' αυτούς ατομικό ή εθνικό δικαίωμα;

Ασφαλώς οι πολιτικές εξελίξεις της εποχής μας δεν οδηγούν στη «δημιουργία του καλύτερου κόσμου απ' όσους είναι δυνατόν να υπάρξουν», όπως θα έλεγε ο Λάιμπνιτς¹, αλλά ούτε πρέπει να μας κυριεύει η απαισιοδοξία του Σοπενχάουερ² και να πιστεύουμε ότι οδηγούμαστε προς το «Θαυμαστό Καινούριο Κόσμο», το βιβλίο του Άλντους Χάξλεϋ, όπου τα πάντα θα είναι ελεγμένα, τυποποιημένα, μηχανοποιημένα. Όσο κι αν απέχουμε 34 χρόνια από το 1984, ωστόσο δεν είμαστε ακόμη στην «Ωκεανία» του Όργουελ³. Ο άνθρωπος αντέχει.

Εξάλλου, δεν μπορούμε να γυρίσουμε τον τροχό της προόδου ανάποδα. Τα επιτεύγματα της τεχνολογίας έχουν μετατρέψει τον πλανήτη σε μια γειτονιά. Καθετί που συμβαίνει σε οποιαδήποτε γωνιά της γης γίνεται αμέσως γνωστό, και με την τηλεόραση και το διαδίκτυο ορατό, σ' όλα τα μήκη και πλάτη της υδρογείου. Ακόμη και τα προβλήματα έπαψαν πια να έχουν ατομικό ή εθνικό χαρακτήρα. Προσλαμβάνουν υπερατομικό και υπερεθνικό χαρακτήρα. Αγγίζουν κάθε άνθρωπο. Το βεληνεκές τους είναι συχνά οικουμενικό.

Από τη μία πλευρά, οι ένθερμοι υποστηρικτές μιας τέτοιας εξέλιξης διατείνονται μεταξύ άλλων ότι κάποτε θα έλθει η στιγμή, που όλοι οι λαοί μαζί θα ψάλλουν το ρέκβιεμ⁴ του πολέμου και θα επικρατήσει η παγκόσμια ειρήνη. **Ωστόσο** τα διδάγματα του παρελθόντος δε μας επιτρέπουν να διαλύσουμε το σκεπτικισμό μας. Πάντα η ένωση δυνάμεων έφερνε το καλό, αλλά πάντα μέσα από την ένωση εδραιωνόταν και το δίκαιο του ισχυρότερου. Είναι **επομένως** σφόδρα πιθανό τα ισχυρά κράτη, που είναι εύρωστα οικονομικά και στρατιωτικά, να επιχειρήσουν, στηριζόμενα στο δίκαιο της πυγμής, να καταπατήσουν συνθήκες, ν' αθετήσουν συμφωνίες και να παραβιάσουν δικαιώματα.

Κατόπιν αυτού καταντά αστείο να μιλάμε για σεβασμό ανθρωπίνων δικαιωμάτων. **Αν** πράγματι υπήρχε διάθεση για τέτοιο σεβασμό από τη μεριά των ισχυρών κρατών, θα είχαν επιλυθεί ή τουλάχιστον θα βρίσκονταν στο δρόμο της επίλυσης τα σοβαρά προβλήματα που αποτελούν τις σύγχρονες μάστιγες της ανθρωπότητας. Θα είχε περιορισθεί η οικονομική ανισότητα Βορρά-Νότου στην Ευρώπη, η πείνα στην Αφρική και στη Λατινική Αμερική, η εξαθλίωση των χωρών της Ασίας, οι

¹ Ο **Λάιμπνιτς** ήταν ένας από τους σημαντικότερους φιλοσόφους του 17ου και του 18ου αιώνα. Επιστήμονας, μαθηματικός, διπλωμάτης, φυσικός, ιστορικός, βιβλιοθηκονόμος και διδάκτορας των λαϊκών και εκκλησιαστικών Νομικών.

² Γερμανός φιλόσοφος, γνωστός κυρίως από το βιβλίο του «ο κόσμος ως βούληση και ως παράσταση», στο οποίο ισχυρίστηκε ότι ο κόσμος μας οδηγείται από μία συνεχώς ανικανοποίητη βούληση καθώς αναζητά συνεχώς την ικανοποίηση. Ο **Σοπενχάουερ** ήταν γνωστός για την απαισιοδοξία του.

³ Η **Ωκεανία** ήταν η χώρα όπου εκτυλίσσεται η πλοκή του έργου, του Βρετανού συγγραφέα και λογοτέχνη Τζωρτζ Όργουελ, «1984», στο οποίο όλοι οι κάτοικοι βρίσκονται υπό συνεχή παρακολούθηση.

⁴ Με την ονομασία **ρέκβιεμ** (εκ του λατινικού Requiem) εννοείται στην καθομιλουμένη η νεκρώσιμη ακολουθία της Καθολικής Εκκλησίας.

φυλετικές διακρίσεις, οι εθνικιστικές συγκρούσεις, οι γενοκτονίες, οι μαζικές δολοφονίες, οι πωλήσεις παιδιών για την απόσπαση ζωτικών οργάνων τους για μεταμοσχεύσεις και η αύξηση της παιδικής πορνείας και η σωματεμπορία. Είναι στίγμα για τον πολιτισμό μας το 52% του γήινου πληθυσμού να μην απολαμβάνει τα ίδια δικαιώματα παντού. Η γυναίκα, που γεννά τον άνθρωπο, να μην είναι άνθρωπος ισότιμος προς τον άνδρα, τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη μας.

Σήμερα ο πλανήτης μας κατοικείται από 7,6 δισεκατομμύρια ανθρώπους. Τα 500 εκατομμύρια ζουν σ' ένα επίπεδο ευημερίας που φθάνει ως τη χλιδή. Δεν απαρτίζουν απλώς μια καταναλωτική κοινωνία αλλά κοινωνία σπατάλης. Τα υπόλοιπα 7 περίπου δισεκατομμύρια ζουν με ψιχία. Χρονίως υποσιτίζονται. Περίπου 30 εκατομμύρια παιδιά πεθαίνουν το χρόνο από πείνα. Για ποια ανθρώπινα δικαιώματα μπορούμε να μιλάμε σ' έναν κόσμο που δεν έχει δικαίωμα φαγητού, που είναι δούλος των αναγκών του στομαχιού; Το έσχατο σημείο εξευτελισμού του ανθρώπου είναι να πεινάει και να κρύνει.

Όλα αυτά δείχνουν ότι στο μέλλον, που έρχεται αφάνταστα γρήγορα, οι ισορροπίες θα είναι εξαιρετικά λεπτές. Οι τύποι του δικαίου θα διατηρηθούν, αλλά με τρόπο που να ευνοεί τους ισχυρούς. Γι' αυτό η δραστηριοποίηση των ανθρώπων σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο πρέπει να ενταθεί. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι υπόθεση κάποιου καταστατικού χάρτη αλλά έμπρακτη εφαρμογή. Δεν είναι κάτι που δωρίζεται, αλλά κατακτιέται με πάλη και διατηρείται με αδιάκοπη επαγρύπνηση. Ο εφησυχασμός, πάντως, και το σταύρωμα των χεριών δεν είναι η ενδεδειγμένη λύση. Απαιτούνται έργα και συγκεκριμένα μέτρα. Μέτρα για το παιδί, ώστε να μη γίνεται θύμα της αστοργίας. Μέτρα για την προστασία των προσφύγων, ώστε να μην καταντούν της γης οι κολασμένοι. **Γιατί**, αλλιώς, η δική τους κόλαση θα μεταφερθεί στο δικό μας δήθεν παράδεισο.

Κάποτε ο Ρίτσος είχε πει: «Ο ουρανός αρχίζει από το ψωμί». Ας μη μακρηγορούμε. Το δικαίωμα είναι που αρχίζει από το ψωμί. Όμως απ' όλα τα δικαιώματα μπορεί να παραιτηθεί ο άνθρωπος εκτός από το δικαίωμα στο φαγητό. Όταν δεν έχει να φάει, θα φάει τον άλλο. Και τούτο θα σημάνει το λυκόφως του πολιτισμού. Ο αγώνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα αρχίζει από τον εαυτό μας. Καθένας πρέπει να κάνει το δικό του αγώνα. Σύμφωνα με μια κινέζικη παροιμία, η σωστή στάση ζωής ορίζεται ως εξής: «Αντί να παραπονιέσαι για το σκοτάδι, άναψε ένα κερί». Ας ανάψουμε, λοιπόν, το κερί που μπορεί να δώσει ελπίδα και να επαναφέρει τον άνθρωπο στο επίκεντρο του δημόσιου λόγου και ενδιαφέροντος.

Σαράντος Καργάκος, Εκ-Θέσεις Ιδεών (Δοκίμια) Α' τόμος, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα (το κείμενο είναι διασκευασμένο για τις ανάγκες του διαγωνίσματος).

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**.

α. Οι σύγχρονες πολιτικές εξελίξεις εγγυώνται έναν καλύτερο κόσμο για τους ανθρώπους.

β. Τα ισχυρότερα κράτη, βασιζόμενα στο δίκαιο της πυγμής, μπορεί να καταστρατηγήσουν ανθρώπινα δικαιώματα.

γ. Η επίλυση του προβλήματος της πείνας από τα ισχυρά κράτη δείχνει και τη διάθεσή τους για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

δ. Οι άνθρωποι μπορούν προσευχόμενοι και υπογράφοντας μόνο συμφωνίες να διασφαλίσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ε. Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφορά και τον καθένα μας ξεχωριστά.

Μονάδες 10

B2. α) Να βρείτε έναν τρόπο ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου «Κατόπιν αυτού ... του πλανήτη μας.» (μονάδες 2) και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο (μονάδες 3).

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις (με έντονη γραφή στο κείμενο):

Εξάλλου
Ωστόσο
επομένως
Αν
Γιατί

Μονάδες 5

B3. α) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις/περιόδους λόγου του κειμένου, αντικαθιστώντας καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μία συνώνυμή της, χωρίς να αλλάζει το νόημα:

- Τα επιτεύγματα της τεχνολογίας έχουν μετατρέψει τον πλανήτη σε μια γειτονιά.
- Από τη μια πλευρά, οι ένθερμοι υποστηρικτές μιας τέτοιας εξέλιξης διατείνονται μεταξύ άλλων ότι κάποτε θα έλθει η στιγμή, που όλοι οι λαοί μαζί θα ψάλλουν το ρέκβιεμ του πολέμου.
- Πάντα η ένωση δυνάμεων έφερνε το καλό, αλλά πάντα μέσα από την ένωση εδραιωνόταν και το δίκαιο του ισχυρότερου.
- Ο εφησυχασμός, πάντως, και το σταύρωμα των χεριών δεν είναι η ενδεδειγμένη λύση.
- «Αντί να παραπονιέσαι για το σκοτάδι, άναψε ένα κερί».

Μονάδες 5

β) Να αντικαταστήσετε καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (υπογραμμισμένες στο κείμενο) με μία αντώνυμή της:

- εφησυχάζουν
- υποστηρικτές
- ανισότητα
- ευημερίας
- θύμα

Μονάδες 5

B4. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«**δημιουργία του καλύτερου κόσμου απ' όσους είναι δυνατόν να υπάρξουν**», (στη δεύτερη παράγραφο)

«**Θαυμαστό Καινούριο Κόσμο**» (στη δεύτερη παράγραφο).

Μονάδες 2

β) Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις εκφράσεις με μεταφορική σημασία.

Μονάδες 3

Γ1. Σε ομιλία 500-600 λέξεων που θα γράψετε για να εκφωνήσετε , ως εκπρόσωπος των συμμαθητών σας, σε εκδήλωση του σχολείου σας, με θέμα «τα ανθρώπινα δικαιώματα στη σύγχρονη εποχή», να εκθέσετε:

α) φαινόμενα παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις μέρες μας και

β) την άποψή σας σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να διασφαλιστεί η προστασία τους.

Μονάδες 40

Ευχόμαστε επιτυχία!

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΕΛΣΑ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΠΟΡΟΥΤΖΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ**